

РЕШЕНИЕ

29.06.2021

с.Биләр

КАРАР

№ 21

**Инициатив проектларны күрсәтү,
кертү, тикшерү һәм карау Тәртибен
раслау турында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26_1 маддәсе нигезендә

Биләр авыл жирлеге Советы карар итте:

1. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының Биләр авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә инициатив проектларны күрсәтү, кертү, тикшерү һәм карау Тәртибен кушымтада бирелгән тәртиптә расларга.
2. Әлеге карарны билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгарырга һәм Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының рәсми сайтында (<https://alekseevskiy.tatarstan.ru/>) урнаштырырга.
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Алексеевск муниципаль районының
Биләр авыл жирлеге башлыгы,
Совет рәисе

Г.Г.Хәбибуллин

Татарстан Республикасы
Алексеевск муниципаль районы Билэр
авыл жирлеге Советының
2021 елның 29 июнендәге
21 номерлы карарына кушымта

Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының
Билэр авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә инициатив проектларны
күрсәтү, кертү, тикшерү һәм карау
Тәртибе

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1. Әлеге Тәртипне жайга салу предметы

1.1. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Билэр авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм карау буенча әлеге тәртип (алга таба – Тәртип) Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Билэр авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Билэр авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә конкурс нигезендә сайлап алуны үткөрүгә бәйле рәвештә барлыкка килә торган мөнәсәбәтләрне жайга сала (алга таба – Муниципаль берәмлек).;

1.2. Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән финанс ярдәме алу өчен күрсәтелә торган инициатив проектларны кертү, тикшерү, карау һәм сайлап алу белән бәйле мөнәсәбәтләргә әлеге Тәртипнең нигезләмәләре, әгәр Татарстан Республикасы законы һәм (яисә) башка норматив хокукий акты белән башкасы каралмаган булса һәм алар нигезендә муниципаль берәмлек Советының кабул ителгән карарлары белән кулланылмый.

2. Инициатив проектлар

2.1. Инициатив проект дигәндә әлеге Тәртиптә муниципаль берәмлектә яшәүчеләргә яисә аның өлешендә яшәүчеләргә өстенлекле әһәмияткә ия чараларны гамәлгә ашыру турында муниципаль берәмлек халкының жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен яисә жирле үзидарә органнарына хәл итү хокукы бирелгән башка мәсьәләләрен хәл итү турындагы тәкъдиме аңлашыла;

2.2. Инициатив проектта түбәндәге белешмәләр булырга тиеш:

- муниципаль берәмлек халкы яисә аның өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия проблеманы тасвирлау;

- күрсәтелгән проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;

- инициатив проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижәләрен) тасвирлау;

- инициатив проектны гамәлгә ашыруга кирәкле чыгымнарның алдан исәпләве;

- инициатив проектны гамәлгә ашыруның планлаштырыла торган сроклары;

- әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның планлаштырыла торган (мөмкин булган) финанс, мөлкәт һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында белешмәләр;

- инициатив түләүләрнең планлаштырылган күләменнән тыш, әлеге акчаларны инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен файдалану күздә тотылган очракта, муниципаль берәмлекнең бюджет чаралары күләменә күрсәтү;

- муниципаль берәмлек территориясенә яисә аның чикләрендә әлеге Тәртипнең 3 бүлегенә нигезендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак өлешен күрсәтү.

2.3. Инициатив проект әлеге бүлекнең 2.2 пунктында каралган белешмәләренә үз эченә ала торган проектны тасвирлауны үз эченә ала, аңа инициатор карары буенча график һәм (яисә) таблица материаллары кушымта итеп бирелергә мөмкин.

3. Халык мәнфәгатьләрендә инициатив проектлар гамәлгә ашырыла ала торган территорияне билгеләү

3.1. Инициатив проектлар тулаем муниципаль берәмлек халык мәнфәгатьләрендә, шулай ук түбәндәге территорияләрдә халык мәнфәгатьләрендә гамәлгә ашырылырга мөмкин:

күпфатирлы йортның подъезды;

күпфатирлы йорт;

күпфатирлы йортлар һәм (яисә) торак йортлар төркеме (шул исәптән урам, квартал яисә планлаштыру структурасының башка элементы);

торак микрорайон;

торак микрорайоннар төркеме;

торак пункт;

торак пунктлар төркеме;

жирлек;

жирлекләр төркеме.

3.2. Жирле әһәмияттәге аерым мәсьәләләрне (жирле үзидарә органнарына бирелгән башка мәсьәләләрне) хәл итү һәм (яисә) аерым муниципаль программалар чараларын үтәү буенча инициатив проектларны гамәлгә ашыру максатларында муниципаль берәмлек башкарма комитеты карары (шул исәптән муниципаль программаны раслау турындагы карар) белән муниципаль берәмлек территориясен өлешләргә (округка) бүлү каралырга мөмкин. Күрсәтелгән очракта инициатив проектлар муниципаль берәмлек территориясенә (округының) тиешле өлешен чикләрендә күрсәтелә, тикшерелә һәм гамәлгә ашырыла.

2-бүлек. Инициатив проектларны күрсәтү һәм тикшерү

4. Проект инициаторлары

4.1. Инициатив проектны кертү турындагы инициатива белән түбәндәгеләр чыгыш ясарга хокуклы:

- уналты яшыкә житкән һәм муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче кимендә ун граждан булган инициатив төркем (алга таба - инициатив төркем);
- территориаль ижтимагый үзидарә органнары;
- муниципаль берәмлек территориясендә үз эшчәнлеген гамәлгә ашыручы юридик затлар һәм индивидуаль эшкуарлар,
- социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмалар;
- жирле ижтимагый берләшмәләр яисә ижтимагый берләшмәләренң жирле бүлекчәләре,
- торак милекчәләре ширкәтләре, торак милекчәләре ширкәтләре
- бакчачылык яисә яшелчәчелек коммерциягә карамаган ширкәтләр.

4.2. Әлеге пунктның 4.1 пунктчасында күрсәтелгән затлар (алга таба - проект инициаторлары):

- инициатив проект эзерлиләр;
- инициатив проект буенча фикер алышуны оештыра яисә әлеге бүлек нигезләмәләре нигезендә инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданның фикерен ачыклау тәмин итә;
- инициатив проектны муниципаль берәмлекнең башкарма комитетына кертәләр;
- инициатив проектны гамәлгә ашыруны контрольдә тотуда катнашалар;
- әлеге Тәртиптә һәм муниципаль берәмлекнең аның нигезендә кабул ителгән башка норматив хокукый актларында билгеләнгән башка хокукларны гамәлгә ашыралар һәм бурычларны башкаралар.

4.3. Инициатив төркем төзү һәм аның тарафыннан карарлар кабул итү беркетмә белән рәсмиләштерелә.

4.4. Әлеге пунктның 4.2 пунктчасында күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар территориаль ижтимагый үзидарә Уставы нигезендә территориаль ижтимагый үзидарә органнары булып торучы проект инициаторлары тарафыннан кабул ителә.

4.5. Әлеге пунктның 4.2 пунктчасында күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар гамәлгә кую документлары нигезендә ижтимагый берләшмәләр булып торучы проект инициаторлары тарафыннан кабул ителә.

5. Инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданның фикерен ачыклау

5.1. Инициатив проект инициативалы проектны гамәлгә ашыру күздә тотыла торган муниципаль берәмлек халкы яисә аның өлешендә яшәүчеләр тарафыннан хупланырга тиеш.

5.2. Проектның инициаторы түбәндәге рәвешләрдә инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданның фикерләрен ачыклауны оештыра:

- гражданнар жыелышында яисә конференциясендә, шул исәптән территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында яисә конференциясендә инициатив проектны карау;

- гражданнардан сораштыру үткәру;

- инициатив проектны хуплап гражданнарның имзаларын жыю.

Проектның инициаторы инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклауның берничә төрәннән файдалану турында карар кабул итәргә хокуклы.

6. Инициатив проектларны күрсәтү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы

6.1. Инициатив проектны күрсәтү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы (алга таба - жыелыш) проект инициаторы карары буенча билгеләнә һәм үткәрелә.

6.2. Жыелыш муниципаль берәмлек территориясе өлешендә үткәрелә, анда яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә инициатив проектны гамәлгә ашыру планлаштырыла. Инициатив проектны гамәлгә ашыру тулаем муниципаль берәмлек халкы мәнфәгатьләрендә планлаштырыла икән, муниципаль берәмлек территориясенә төрле өлешләрендә берничә жыелыш уздырылырга мөмкин.

6.3. Жыелышта уналты яшкә житкән тиешле территориядә яшәүчеләр катнашырга хокуклы.

6.4. Жыелыш үткәрелергә мөмкин:

-көндезге формада - көннең көн тәртибе мәсьәләләре һәм тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен халыкның уртак катнашуы рәвешендә;

-читтән торып уку рәвешендә - көннең көн тәртибе һәм тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү мәсьәләләре буенча көнүзәк фикер алышу мөмкинлеген күздә тоткан рәвештә, шулай ук халыкның карарларын билгеләнгән вакытта жыелыш үткәру турындагы хәбәрдә күрсәтелгән урынга яисә “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә районның рәсми сайты кулланып тавыш бирү (<https://alekseevskiy.tatarstan.ru/>) яисә махсулаштырылган сайтка (алга таба - кирәк булганда - рәсми һәм махсулаштырылган сайт) тапшыру мөмкинлеген күздә тоткан рәвештә.

6.5. Бер жыелышта берничә инициативалы проект каралырга мөмкин. Күрсәтелгән очракта жыелышны оештыру һәм уздыру буенча хокук һәм бурычлар проектлар инициаторлары тарафыннан бергә гамәлгә ашырыла.

6.6.Жыелышны уздыру, документларны әзерләү һәм тарату чыгымнары, проектның инициаторы.

6.7. Муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты проект инициаторына жыелыш үткәрүдә ярдәм күрсәтә, шул исәптән аны үткәру өчен бушлай бина бирә. Муниципаль берәмлек Башкарма комитеты карары белән жыелышлар үткәру өчен бирелә торган биналарның исемлеге билгеләнергә мөмкин.

6.8. Жыелыш кимендә 20 кешене тәшкит иткән катнашучылар арасында тулы хокуклы дип санала.

7. Жыелышны үткәругә әзерлек

7.1. Жыелышны уздыру турында проект инициаторының карарында түбэндөгеләр күрсәтелә:

- жыелыш фикер алышу өчен инициатив проект;
- жыелышны үткәру формасы (көндөзгә яки читтән торып уку);
- жыелышның көн тәртибе, ә жыелыш читтән торып уздырылган очракта - халыкның тавыш бирүен уздыру планлаштырыла торган мәсьәләләр;
- тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча халыкның карарларын кабул итеп бетерү датасы, жыелышны уздыру вакыты, урыны, ә жыелыш читтән торып уздырылган очракта - шулай ук тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итүне төгәлләү датасы, мондый карарлар тапшырылырга тиешле урын яисә адрес йә тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча тавыш бирү өчен рәсми яисә махсуслаштырылган сайттан файдалану турында карар;
- көндөзгә формада үткәрелә торган жыелышта катнашучыларның яисә көндөзгә жыелыш узган очракта көннең көн тәртибе мәсьәләләре буенча фикер алышуда катнашучыларның саны;
- аны үткәру турында жыелыш үткәрелә торган территориядә яшәүчеләргә мәгълүмат бирү ысуллары.

7.2. Проектны башлап жибәрүче муниципаль берәмлекнең Башкарма комитетына жыелыш үткәру турында аны уздыру көненә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча язма хәбәрнамә жибәрә.

7.3. Жыелышны уздыру турында хәбәрнамәдә түбэндөгеләр күрсәтелә:

- проект инициаторы турында белешмәләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, атасының исеме, аларның яшәү яисә булу урыны турында белешмәләр, чараның башка инициаторы исеме һәм аның урнашкан урыны);
- әлеге пунктның 7.1 пунктчасында каралган белешмәләр;
- жыелышны оештыру һәм уздыру буенча проект инициаторларының фамилияләре, исемнәре, аталарының исемнәре, телефон номерлары;
- жыелыш уздыруга ярдәм итү турында, шул исәптән, тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча тавыш бирү өчен рәсми яисә махсуслаштырылган сайттан файдалану турында жыелыш (көндөзгә бүлектә жыелыш уздырылган очракта) үткәру өчен урын бирү турында үтенеч.

7.4. Жыелышны уздыру турында хәбәрнамәгә проект инициаторы һәм проектның инициаторы аны оештыру һәм уздыру буенча күрсәтмә бирү функцияләрен үтәргә вәкаләтле затлар тарафыннан имза салына. Инициатив төркем исемнән жыелыш үткәру турында хәбәрнамәгә инициатив төркем тарафыннан аны оештыру һәм уздыру буенча күрсәтмә функциясен үтәргә вәкаләтле затлар имза сала.

7.5. Жыелышны уздыру өчен урын бирү турында үтенеч булган очракта, муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты хәбәр кәргән көннән алып өч көн эчендә бина бирү мөмкинлеге турында проект инициаторына хәбәр итә яисә жыелышны уздыру урынын һәм (яисә) датасын һәм вакытын үзгәртәргә тәкъдим итә. Проектның инициаторы күрсәтелгән тәкъдимне алган көннән алып өч көн эчендә жыелышны уздыру урынын һәм (яисә) датасын һәм вакытын үзгәртүгә ризалыгы яисә килешмәве турында хәбәр итәргә тиеш (жыелыш читтән торып уздырылган очракта, тәкъдимнәр буенча фикер алышу).

7.6. Муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты жыелышны уздыру турында белешмэләр урнаштыра, шул исәптән инициатив проект белән танышу тәртибе турында, рәсми яисә махсулаштырылган сайтта:

- жыелыш үткәру турында хәбәр кергән көннән өч көн эчендә;
- жыелыш үткәру урынын һәм (яки) датасын һәм вакытын үзгәртү турында тәкъдим белән проект инициаторы ризалыгын алганнан соң ике көннән дә соңга калмыйча (жыелышны көндөзгә-читтән торып үткәргән очракта).

7.7. Муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты жыелыш үткәрдә ярдәм итү проекты инициаторын күрсәтү максатларында вәкаләтле вәкил билгеләргә хокуклы. Муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты вәкаләтле вәкилен билгеләп кую турында проект инициаторына алдан ук хәбәр итә.

8. Жыелышны көндөзгә формада уздыру тәртибе

8.1. Жыелыш башланганчы проект инициаторы жыелышта катнашкан гражданны исемлек төзеп теркәүне тәмин итә. Жыелышта катнашкан гражданин исемлегә жыелыш беркетмәсенә аерылгысыз өлеш булып тора.

8.2. Жыелышның көн тәртибе мәсьәләләре буенча тавыш бирү тәртибе жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән раслана. Көн тәртибәндәгә мәсьәләләр буенча карарлар жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

8.3. Жыелыш проект инициаторы вәкиле тарафыннан ачыла. Жыелышны алып бару өчен рәис һәм секретарь сайлана.

8.4. Рәис жыелыш алып бара, көн тәртибәндәгә мәсьәләләргә игълан итә, катнашучыларга чыгыш ясау өчен сүз бирә, жыелыш кабул иткән карарларны формалаштыра, аларны тавыш бирүгә куя, тавыш бирү нәтижәләргә игълан итә.

8.5. Секретарь жыелыш беркетмәсе алып бара, анда жыелыш кабул иткән барлык карарлар чагылдырыла, алар буенча тавыш бирү нәтижәләргә күрсәтелә. Жыелыш протоколына секретарь һәм жыелыш рәисе имза сала.

- 8.6. Жыелыш беркетмәсендә түбәндәгеләр күрсәтелә:
- жыелышны үткәру урыны һәм вакыты;
 - жыелышта катнашкан гражданин саны;
 - жыелышның рәис һәм сәркәтибе турында яшәу урыны күрсәтелгән белешмәләр;
 - жыелышның көн тәртибе, чыгышларның эчтәлегә;
 - көн тәртибәндәгә мәсьәләләр буенча кабул ителгән карарлар.

9. Жыелышны читтән торып уздыру тәртибе

9.1. Жыелышны көн тәртибәндәгә мәсьәләләргә турыдан-туры карап тикшерү һәм тавышка куелган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү әлегә Тәртипнең 8 пунктында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

9.2. Турыдан-туры фикер алышуда катнашмаган затлар жыелышны үткәру турында хәбәрдә күрсәтелгән, тавышка куелган мәсьәләләр буенча карарның язма рәвешендә рәсмиләштерелгән урынга яки адрес буенча жибәрәргә хокуклы.

9.3. Көндөзгө-читтэн торып үткөрөлө торган жыелышта катнашучулар булып, турыдан-туры фикер алышуда катнашкан затлар, шулай ук карарлар кабул итү тәмамланганчы алынган затлар санала.

9.4. Жыелышны көндөзгө-читтэн торып уздыру формасында, рәсми яки махсулаштырылган сайттан файдаланып, жыелышлар үткөрү турында хәбәр урнаштыру һәм турыдан-туры фикер алышуда катнашмаган затларны тавыш бирү көн тәртибендәгә мәсьәләләр буенча күрсәтелгән сайтта үткөрөлө.

9.5. Жыелышның көн тәртибе мәсьәләләре буенча рәсми яки махсус сайтны кулланып тавыш бирү жыелыш үткөрөлө торган территориядә яшәүчеләр тарафыннан, "риза", "каршы" яки "тыелып торам" формулировкалары белән белдерелгән көн тәртибендәгә һәр мәсьәлә буенча карар күрсәтү юлы белән башкарыла. Рәсми яисә махсулаштырылган сайтны кулланып тавыш бирүдә катнашучулар булып тавыш бирү датасына һәм вакытына кадәр электрон формада тавыш биргән кешеләр санала. Халыкны идентификацияләү Бердәм идентификация һәм аутентификация системасы хисап язмасын кулланып башкарыла. Тавыш бирү аның башлану датасы һәм вакыты һәм тәмамланганчы тәнәффесез үткөрөлө.

9.6. Рәсми яисә махсулаштырылган сайттан файдаланып тавыш бирү нәтижеләре беркетмә рәвешендә төзелә һәм шундый тавыш бирү тәмамланганнан соң бер көн эчендә сайтка урнаштырыла. Тавыш бирүнең таныкланган беркетмәсен муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты проектны башлап жибәрүчегә алар төзелгәннән соң өч көн эчендә жибәрә. Күрсәтелгән беркетмә жыелыш беркетмәсенен аерылгысыз өлеше булып тора.

9.7. Тавыш бирү уздырганда жыелышта катнашучы һәр яшәүченең үз шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалыгы алынырга тиеш, ул «Шәхси мәгълүматлар турында» Федераль законның 9 маддәсендә билгеләнгән таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә.

9.8. Тавыш бирү тәмамланганнан соң, сораштыру юлы белән яки рәсми яки махсулаштырылган сайт кулланып, сәркатип жыелыш беркетмәсен эзерли, ул жыелыш секретаре һәм рәисе тарафыннан имзалана.

9.9. Көндөзгө-читтэн торып уздырыла торган жыелыш беркетмәсендә күрсәтелә:
-көндөзгө фикер алышу урыны һәм вакыты;
-читтэн торып тавыш бирү ысулы, аның башлану һәм тәмамлану датасы һәм вакыты;

жыелышта катнашкан гражданны саны;
- жыелышның рәисе һәм сәркәтибе турында яшәү урыны күрсәтелгән белешмәләр;
- жыелышның көн тәртибе, чыгышларның эчтәлегә, фикер алышуларда;
- көн тәртибендәгә мәсьәләләр буенча кабул ителгән карарлар һәм алар буенча тавыш бирү нәтижеләре.

10. Инициатив проектларны күрсәтү мәсьәләләре буенча гражданны конференциясе үткөрү

10.1. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру күздә тотылган 16 яшькә житкән кешеләр саны 100 кешедән артып китсә, инициативалы проектларны тәкъдим итү

мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе (алга таба – конференция) үткәрелергә мөмкин.

10.2. Конференция әлеге Тәртипнең 8-11 пунктларында билгеләнгән Тәртиптә, әлеге пунктта билгеләнгән үзенчәлекләргә исәпкә алып үткәрелә.

10.3. Конференцияне үткәрү турында проект инициаторы карарында, әлеге Тәртипнең 7 пунктындагы 1 пунктчасында каралган нигезләмәләр белән беррәттән, күрсәтелергә тиеш:

- 16 яшькә җиткән 100 кешедән 1 делегат була алмый торган делегатларны сайлау өчен вәкилләк нормасы;

- делегатлар сайлау өчен җыелышлар үткәрү вакыты һәм тәртибе.

10.4. Конференция беркетмәсенең аерылгысыз өлеше булып делегатлар сайлау турында җыелышлар беркетмәләре тора.

11. Инициатив проектларга ярдәм йөзеннән гражданнар имзаларын җыю

11.1. Инициатив проектларга ярдәм йөзеннән гражданнар имзаларын җыю (алга таба - имзалар җыю) проект инициаторы тарафыннан үткәрелә.

11.2. Инициатив проектларны хуплап имзалар саны, инициатив төркем әгъзаларының имзаларын да кертеп, 100 кешене тәшкил итәргә тиеш.

11.3. Имзалар җыю түбәндәге тәртиптә гамәлгә ашырыла:

- имзалар аларны кул кую кәгазенә кертү юлы белән җыела, аның формасы муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты тарафыннан раслана;

- кул кую кәгазендә инициатив проект күрсәтелә, аңа ярдәм итү өчен имзалар җыю гамәлгә ашырыла;

- подписка кәгазендә яшәүченең имзасы һәм аны кертү датасы куела. Имза һәм датасын, аны кертү кешесе куя үз кулы белән. Имза кую кәгазендә куела торган кулланучы турында белешмәләр, имзалар җыючы зат үтенече буенча, кул кую кәгазенә кертелергә мөмкин. Әлеге мәгълүматлар кулъязма ысул белән генә кертелә, шул ук вакытта карандашны куллану рөхсәт ителми;

- яшәүче бер үк инициативалы проектны яклап бер генә тапкыр имза куярга хокуклы;

- һәр язылу кәгазе проект инициаторы вәкиленең имзалары белән расланырга тиеш. Имза салу кәгазе тәмамланганда, имзалар җыюны гамәлгә ашыручы проект инициаторы вәкиле үз фамилиясен, исемнән һәм атасының исемнән, туган көнен, яшәу урыны адресын үз кулы белән күрсәтә, шулай ук үз имзасын һәм аны кертү датасын куя;

- имзалар җыйганда һәр кешенең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалыгы булырга тиеш, ул «Шәхси мәгълүматлар турында» Федераль законның 9 маддәсендә билгеләнгән таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә;

- имза җыюда кул кую кәгазен лицевой һәм әйләнеш ягында тутыру рөхсәт ителә. Шул ук вакытта яклар имзаларның бердәм нумерациясе булган, ә имзалар җыюны гамәлгә ашыручы проект инициаторы вәкиле турындагы белешмәләр кул кую кәгазенен икенче ягында турыдан-туры яшәүченең соңгы имзасыннан соң куела.

12. Элеге инициативалы проектка ярдәм итү турында аларның фикерен ачыклау өчен гражданнардан сораштыру үткөрү

12.1. Элеге инициативалы проектка ярдәм итү турында гражданнар фикерен ачыклау өчен (алга таба-сораштыру) муниципаль берәмлек халкы инициативасы буенча үткәрелә, аларда түбәндәге очрақларда инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә:

- инициативалы проектны тулаем муниципаль берәмлек халкы мәнфәгатьләрендә тормышка ашыру тәкъдим ителә;

- инициативалы проектны муниципаль берәмлекнең саны 200 кешедән артып киткән өлешендә яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

12.2. Сораштыруны билгеләү өчен проект инициаторы муниципаль берәмлек Советына гариза җибәрә, анда түбәндәгеләр күрсәтелә:

- инициативалы проект, аңа карата сораштыру уздыру тәкъдим ителә;

- проект инициаторы тәкъдимнәре:

а) сораштыру үткөрү датасы һәм сроклары турында;

б) сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган мәсьәләне (мәсьәләләрне) формалаштыру турында;

в) сораштыру үткөрү методикасы турында;

г) сораштыруда катнашучы муниципаль берәмлек халкының минималь саны турында;

- проект инициаторы турында белешмәләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, атасының исеме, аларның яшәү яки тору урыны турында белешмәләр, чараның башка инициаторы исеме һәм аның урнашу урыны).

12.3. Әгәр проектның инициаторы инициатив төркем булса, гариза инициатив төркемнең барлык әгъзалары тарафыннан имзалана. Әгәр проектның инициаторы элеге Тәртипнең 4 пунктындагы 4.1 пунктчасында күрсәтелгән башка затлар булса, гариза проект инициаторының вәкаләтле заты һәм инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган муниципаль берәмлекнең яисә аның өлешенең кимендә 30 кешесе тарафыннан имзалана. Бу очрақта гаризада шулай ук гаризаны имзалаган затлар турында белешмәләр (фамилияләре, исемнәре, этисенең исеме, аларның яшәү урыны яки булу урыны турында белешмәләр) күрсәтелә.

12.4. Муниципаль берәмлек Советы гариза кәргән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча аны карый һәм сорашып белешүне билгеләү турында яисә сорашып белешүне билгеләүдән баш тарту турында карар кабул итә.

12.5. Әгәр хокук бозулар инициативаны тәкъдим итүдә катнашкан муниципаль берәмлек халкының ихтыяр белдерүе нәтижәләрен дәрәҗә итеп билгеләргә мөмкинлек бирмәсә, сораштыру үткөрү турындагы инициативаны тәкъдим итүнең элеге пунктында билгеләнгән тәртипен бозу сораштыруны билгеләүдән баш тарту өчен нигез булып тора.

12.6. Гражданнарны инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча сораштыру «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 31 маддәсенең 4 өлеше нигезендә гражданнарны сораштыру билгеләү һәм

үткөрү тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

12.7. Сораштыруда муниципаль берәмлек яки аның өлешендә яшәүчеләр катнаша ала, аларда 16 яшькә житкән инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

12.8. Муниципаль берәмлек башкарма комитеты сораштыру нәтижеләрен проект инициаторына, аларны эзерләгәннән соң, 3 эш көннәннән дә сонга калмыйча житкерә.

3 бүлек. Инициатив проектларны кертү һәм карау

13. Инициатив проектларны муниципаль берәмлекнең башкарма комитетына кертү

13.1. Инициатива проектын керткәндә муниципаль берәмлек башкарма комитетына тапшырыла:

- проектның кәгазьдә һәм электрон формада тасвирламасы, аңа график һәм (яки) таблица материаллары кушылырга мөмкин;

- әлеге Нигезләмәнең 4 пунктчындагы 4.4, 4.5 пунктчалары нигезендә инициатив төркем төзү беркетмәсе яисә башка документлар, шулай ук проект инициаторының инициативалы проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда аның исеменнән муниципаль берәмлек башкарма комитеты белән хезмәттәшлек итәргә вәкаләтле затларны билгеләү турындагы карары;

- гражданнар жыелышы яки конференциясе беркетмәсе, гражданнар арасында сораштыру нәтижеләре һәм (яки) муниципаль берәмлек халкы тарафыннан инициатив проектны яки аның өлешендә хуплауны раслаучы кул куелган битләр.

13.2. Әлеге пунктның 13.1 пунктчасында күрсәтелгән документлар муниципаль берәмлек башкарма комитетына инициатива проектын караганда һәм гамәлгә ашырганда проектның инициаторы булып торган турыдан-туры муниципаль берәмлек башкарма комитеты белән хезмәттәшлек итәргә вәкаләтле зат тарафыннан тапшырыла яисә игълан ителгән кыйммәт белән почта аша жиборелә һәм кертемнәрне күчергәндә.

13.3. Проектны кертү датасы булып әлеге пунктның 13.1 пунктчасында, муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты тарафыннан күрсәтелгән документларны алу көне тора.

13.4. Әгәр документлар муниципаль берәмлек башкарма комитетына турыдан-туры, инициатива проектын караганда һәм гамәлгә ашырганда проектның инициаторы белән хезмәттәшлек итәргә вәкаләтле зат тарафыннан тапшырыла икән, күрсәтелгән затка, муниципаль берәмлек башкарма комитеты тарафыннан аларның исемлеген һәм алыну датасын күрсәтеп, документлар алу өчен расписка бирелә. Расписка муниципаль берәмлек башкарма комитеты тарафыннан документлар кабул ителгән көнне тапшырылырга тиеш.

14. Инициатив проектларны карау комиссиясе¹

14.1. Инициативалы проектларны карау буенча комиссия (алга таба – комиссия) инициативалы проектларның социаль-иқтисадыи әһәмиятен объектив бәяләү һәм аларны конкурс нигезендә сайлап алу максатында төзелә.

14.2. Комиссия саны 7 кеше тәшкил итә.

14.3. Комиссиянең шәхси составы муниципаль берәмлек башкарма комитеты карары белән билгеләнә. Комиссия әғзаларының гомуми саныннан яртысы муниципаль берәмлек Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә. Комиссия составы комиссия тарафыннан кабул ителә торган карарларга йогынты ясарга мөмкин булган мәнфәгатләр каршылыклары барлыкка килү мөмкинлеген төшереп калдыру өчен формалаштырыла.

14.4. Комиссия комиссия рәисе, комиссия рәисе урынбасары, комиссия сәркатибе һәм аның эшендә катнашучы комиссия әғзаларыннан тора.

14.5. Комиссия рәисе:

комиссия эшен оештыра, аның эшчәнлегенә белән җитәкчелек итә;

комиссиянең чираттагы утырышы көн тәртибе проектын формалаштыра;

комиссия әғзаларына йөкләмәләр бирә;

комиссия утырышларында рәислек итә.

14.6. Конкурс комиссиясе рәисе урынбасары, вакытлыча булмаганда, конкурс комиссиясе рәисе вазыйфаларын башкара.

14.7. Комиссия сәркатибе:

комиссия эшчәнлеген мәғлүмати һәм документлар белән тәэмин итүне, шул исәптән комиссия утырышына әзерлекне гамәлгә ашыра;

комиссия әғзаларына, проект инициаторларына һәм комиссия утырышына чакырылган башка затларга комиссиянең чираттагы утырышын үткәрү датасы, урыны һәм комиссиянең чираттагы утырышы көн тәртибе турында хәбәр итә;

комиссия утырышлары беркетмәләрен алып бара.

14.8. Комиссия әғзасы:

комиссия эшендә, шул исәптән комиссия утырышларында катнаша;

комиссия эше мәсьәләләре буенча тәкъдимнәр кертә;

комиссия утырышларында карала торган документлар һәм материаллар белән таныша;

комиссия утырышында катнашучыларга сораулар бирә;

комиссия утырышларында тавыш бирә.

14.9. Комиссия эшенең төп формасы-утырышлар.

14.10. Комиссия утырышы анда аның әғзаларының яртысыннан да ким булмаган өлеше булган очракта хокуклы дип санала.

14.11. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә комиссия тарафыннан инициативалы проектларны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен баян итү мөмкинлегенә тәэмин ителә. Проект инициативасын карау планлаштырыла торган комиссия утырышы турында проектны башлап җибәрүчеләргә аны үткәрү көненә кадәр биш көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

¹ Комиссия төзү конкурс нигезендә сайлап алуны уздырган очракта гына мәжбүри булып тора.

14.12. Проект турында фикер алышу һәм комиссия тарафыннан карарлар кабул итү проект инициаторы һәм башка чакырылган затлар катнашыннан башка башкарыла.

14.13. Комиссия карары утырышта катнашучылар саныннан күпчелек тавыш белән ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителә. Тавышлар тигез булганда комиссия утырышында рәислек итүче тавышы хәлиткеч булып тора.

14.14. Комиссия эъзалары карарлар кабул итү турындагы мәсьәләләр буенча фикер алышканда тигез хокукларга ия.

14.15. Комиссия тарафыннан кабул ителгән карар белән килешмәгән очракта, комиссия эъзасы комиссия утырышы беркетмәсенә кертелергә тиешле язма рәвештә үзенә аерым фикерен баян итәргә хокуклы.

14.16. Комиссия утырышы нәтижеләре буенча беркетмә төзелә, ул комиссия утырышында рәислек итүче, комиссия секретаре һәм аның утырышында катнашкан комиссия эъзалары тарафыннан комиссия утырышы уздырылганнан соң өч эш көне эчендә имзаланган.

14.17. Комиссия секретаре, комиссия утырышы беркетмәсенә кул куелган көннән соң килүче эш көненнән дә соңга калмыйча, аны муниципаль берәмлек Башкарма комитеты жетәкчесенә жиберә.

14.18. Комиссия эшчәнлеген оештыру-техник тәмин итүне муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты башкара.

15. Муниципаль берәмлек башкарма комитеты инициативасы проектының карау тәртибе

15.1. Инициативалы проект муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты тарафыннан кертелгәннән соң 30 көн эчендә карала.

15.2. Муниципаль берәмлек башкарма комитетына инициативалы проект керту турындагы мәгълүмат «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге районның рәсми сайтында муниципаль берәмлекнең башкарма комитетына инициативалы проект кертелгәннән соң өч эш көне эчендә урнаштырылырга тиеш һәм әлеге Тәртипнең 2 пунктындагы 2.2 пунктчасында күрсәтелгән белешмәләр, шулай ук проект инициаторлары турында мәгълүмат булырга тиеш. Бер үк вакытта гражданнар муниципаль берәмлек башкарма комитетына инициатив проект буенча үз искәrmәләрен һәм тәкъдимнәрен бирү мөмкинлеге турында, аларны тапшыру вакыты күрсәтелеп, хәбәр ителә.

15.3. Инициативалы проект буенча искәrmәләр һәм тәкъдимнәр бирү вакыты жиде эш көне тәшкил итә. Үз искәrmәләрен һәм тәкъдимнәрен 16 яшькә житкән муниципаль берәмлек халкы жиберергә хокуклы. Искәrmәләр һәм тәкъдимнәр муниципаль берәмлек башкарма комитетына мөрәжәгать итүче тарафыннан турыдан-туры тапшырыла яисә почта аша жиберелә.

15.4. Инициативалы проект буенча искәrmәләрен һәм тәкъдимнәрен гомумиләштерүне комиссия башкара.

15.5. Инициативалы проектны карау нәтижеләре буенча комиссия муниципаль берәмлек башкарма комитеты жетәкчесенә әлеге пунктның 15.8 пунктчасында

күрсәтелгән карарларның берсен кабул итәргә тәкъдим итә. Комиссия карарында шулай ук проектны эшләп бетерү буенча тәкъдимнәр дә булырга мөмкин.

15.6. Әгәр башкарма комитетка берничә инициатив проект кертелгән булса, шул исәптән өстенлекле проблемалар эчтәлеге буенча охшаш проблемаларны тасвирлау белән, комиссия муниципаль берәмлек башкарма комитеты җитәкчесенә конкурс нигезендә сайлап алуны оештырырга тәкъдим итә.

15.7. Конкурс сайлап алу өлеге Тәртипнең 16 пункты нигезендә оештырыла. Конкурс сайлап алуын үткөрү турында белдерү проект инициаторларына тиешле карар кабул ителгәннән соң өч көннән дә соңга калмыйча җибәрелә.

15.8. Комиссия тәкъдимнәрен исәпкә алып яки конкурс нәтижеләре буенча муниципаль берәмлек башкарма комитеты җитәкчесе түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

инициативалы проектны хупларга һәм муниципаль берәмлек бюджеты турындагы карарда каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә муниципаль берәмлек бюджеты проектны төзү һәм карау тәртибе (муниципаль берәмлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертү) нигезендә тиешле максатларга һәм (яисә) тиешле максатларга һәм (яисә) муниципаль берәмлек бюджеты турындагы карарда каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә эшнә дәвам итәргә;

инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту һәм инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, проект инициаторларына кире кайтарырга.

15.9. Муниципаль берәмлек башкарма комитеты җитәкчесе инициативалы проектка ярдәм күрсәтүдән баш тарту турында түбәндәге очракларның берсендә карар кабул итә:

инициативалы проектны кертү һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

инициативалы проектның федераль законнар һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары, муниципаль берәмлек уставы таләпләренә туры килмәве;

жирле үзидарә органнарында кирәкле вәкаләтләр һәм хокуклар булмау сәбәпле, инициативалы проектны гамәлгә ашыру мөмкинлегенә булмау;

инициативалы түләүләр булмаган инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәк булган акчалар күләмендә муниципаль берәмлек бюджеты акчалары булмау;

инициативалы проектта тасвирланган проблеманы нәтижелерәк хәл итү мөмкинлегенә булу;

конкурс сайлап алуын узмаган инициативалы проектны тану.

15.10. Проектны карау нәтижеләре буенча карар кабул ителгән көннән соң өч көннән дә соңга калмыйча проект инициаторына җибәрелә.

15.11. Муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты өлеге пунктның 15.9 пунктчасының 6 абзацында каралган очракта, проект инициаторларына инициатив проектны бергәләп эшләп бетерергә тәкъдим итәргә, шулай ук аны башка муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органы яисә дәүләт органы каравына аларның компетенцияләре нигезендә тәкъдим итәргә тиеш. Проектны эшләп бетерү өчен комиссия әгъзалары, муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты вәкилләре, проект инициаторы вәкилләре арасынан эшчә төркем төзи, шулай ук проектны

эшлэп бетерү срогын билгели. Эшлэп бетерелгән инициатив проект Комиссия тарафыннан шушы Тәртипнең 14 пункты һәм әлеге пункт нигезендә карала.

16. Инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алу

16.1. Конкурс сайлап алуны комиссия башкара.

16.2. Конкурс сайлап алу әлеге Тәртипнең 14 бүлеге нигезендә үткәрелә торган комиссия утырышында башкарыла.

16.3. Комиссия инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны узган инициативалы проектларны ачыклау критерийлары нигезендә бәяләүне гамәлгә ашыра. Инициативалы проектларны бәяләү критерийлары исемлеге һәм аларның балалы әһәмияте әлеге Тәртипкә кушылта тарафыннан билгеләнә. Инициативалы проектны бәяләү һәр инициативалы проект буенча аерым гамәлгә ашырыла. Һәр критерий буенча инициативалы проектны бәяләү балларда билгеләнә.

16.4. Конкурс нәтижеләре буенча, критерийлар буенча йомгаклау бәясен исәпкә алып, комиссия инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны узмаган яисә узмаган дип игълан итү турында карар кабул итә.

16.5. Конкурс сайлап алуын узган проектлар барлык критерийлар буенча максималь суммар балл алган инициативалы проектлар игълан ителә.

16.6. Бәяләү нәтижеләре буенча берничә инициатив проект бер үк күләмдә балл жыйган очракта, өстенлек муниципаль берәмлекнең башкарма комитетына кертүнең иртәрәк датасына ия инициативалы проектка ия.

17. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру турында башкарма комитет карары

17.1. Инициатив проектны гамәлгә ашыру турында муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты житәкчесе карар чыгара.

17.2. Инициатив проектны гамәлгә ашыру турындагы карарда түбәндәгеләр булырга тиеш:

инициатив проектны гамәлгә ашыру нәтижәсендә барлыкка килергә тиеш булган объектның исеме (адресы яки урыны күрсәтелгән) яисә гамәлгә ашыруга инициатив проект жибәрелгән чараның атамасы;

муниципаль берәмлек бюджеты акчаларын тоту юнәлеше (төзелеш, реконструкция, сатып алу, чара (чаралар) һ. б.);

инициативалы проектны гамәлгә ашыруга бүлеп бирелә торган муниципаль берәмлек бюджеты акчаларын баш бүлүченең исеме;

заказ бирүче, төзүче исеме;

объектны файдалануга тапшыру (сатып алу), чараны (чараларны) тормышка ашыру вакыты;

объектның күз алдында тотылган (чик) бәясе яисә инициатив түләүләр күләмен бүлеп биреп, чараны (чараларны) үткәргүгә чараларның иң чик күләме;

объектның фаразланган (чик) бәясен яки инициатив түләүләр күләмен бүлеп биреп, чараны (чараларны) үткәргүгә чараларның иң чик күләмен гамәлгә ашыру еллары буенча бүлү.

18. «Интернет» мәгълүмат-коммуникация челтәрендә инициатив проект турында мәгълүматны бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм урнаштыру тәртибе

18.1. Муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты инициативасы проектын карау турында, инициатив проектны гамәлгә ашыру барышы турында, шул исәптән акчаларны куллану турында, аны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның мөлкәти һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында мәгълүмат «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә районның рәсми сайтында бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш.

18.2. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары турында муниципаль берәмлек башкарма комитетының хисабы инициатив проектны гамәлгә ашыру тәмамланган көннән алып 30 календарь көн эчендә районның рәсми сайтында басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш.

«Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының Биләр авыл жирлегә муниципаль берәмлегендә инициатив проектларны күрсәтү, кертү, тикшерү һәм карау Тәртибенә кушымта

Инициатив проектларны бәяләү критерийлары

Тәртип саны	Критерийның исеме	Критерий буенча баллар
1	Проблеманың актуальлеге (кискенлеге):	
	бик югары - проблема халык тарафыннан критик буларак бәяләнә, проблеманы хәл итү халыкның тормыш тәэмин ителешен саклап калу һәм саклау өчен кирәк	10
	югары - проблема халык тарафыннан шактый зур дип бәяләнә, аның карарын булдырмау тормыш сыйфатына тискәре йогынты ясагачак	7
	уртача - проблема халык тарафыннан актуаль дип бәяләнә, аның карары тормыш сыйфатын яхшыртуга китерергә мөмкин	4
2	Проектны гамәлгә ашыруга комплекслы якин килү:	
	әйе	10
	юк	0
3	Халыкның аз керемле төркемнәре өчен инициативалы проектның жайлашуы:	

	эйе	10
	юк	0
4	Инициативалы проектны хуплаган гражданныр саны:	
	500дән артык кеше	10
	250дән 500гә кадәр кеше	7
	50дән 250гә кадәр кеше	5
	50гә кадәр кеше	3
5	Инициатив проект нәтижеләрен тоту (аларга ярдәм итү) максатларында алдагы чорларда бюджет чыгымнарын гамәлгә ашыру зарурлыгы	
	юк	10
	эйе	0
6	Оригинальлек, креативлык	
	эйе	10
	юк	0
7	Инновацион технологияләрне, яңа техник чишелешләрне куллану	
	эйе	10
	юк	0
8	Заявқада презентация материаллары, дизайн-проект булуы	
	эйе	10
	юк	0
9	Жәмәгатьчелекнең инициатив проектны әзерләүдә һәм гамәлгә ашыруда катнашуы	
9.1	Инициатив проектның гомуми бәясенән инициатив түләүләр өлеше	
	инициатив проектның гомуми бәясенәң 20 %ыннан	10
	Инициатив проектның гомуми бәясенәң 15 %тан 20 %ына кадәр	8
	инициатив проектның гомуми бәясенәң 10 %тан 15 %ка кадәр	5
	инициатив проектның гомуми бәясенәң 0 %тан 10 %ына кадәр	1
9.2	Инициатив проектны гамәлгә ашыруда мөлкәти һәм (яисә) хезмәт катнашуы	
	эйе	5
	юк	0